

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА ТА ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОВПЛИВУ

Незважаючи на спроби міжнародного співтовариства заборонити застосування сили чи погрози силою при вирішенні міжнародних спорів і затвердити мирні засоби для їх розв'язання, в сучасному світі все одно мають місце збройні конфлікти. Переважна більшість держав продовжують активно впроваджувати політику мілітаризації, ведуть з іншими акторами так звану «гонку озброєнь», яка добре відома нам ще з часів «холодної війни». В таких умовах гостро постає проблема забезпечення безпеки як кожної держави, так і світу в цілому.

Під безпекою розуміють відсутність явної чи прихованої загрози інтересам, цінностям і здатність ухилитися або нейтралізувати руйнівні впливи на них [1, с. 43]. В сфері міжнародних відносин здебільшого використовують термін «глобальна безпека», «міжнародна безпека», «колективна безпека». Стосовно держави переважно застосовують термін «національна безпека». Останній, зазвичай, визначають як спроможність держави самостійно чи разом з іншими країнами попереджати, запобігати, знешкоджувати внутрішні чи зовнішні загрози територіальній цілісності, національному суверенітету, конституційному ладу, економічному розвитку та іншим важливим складовим духовного і матеріального життя суспільства [1, с. 45]. В свою чергу, національна безпека є комплексним поняттям, що включає в себе декілька рівнів, а саме: політичний, економічний, військовий, екологічний, гуманітарний та інші. Разом з тим, абсолютизація або пріоритетний розвиток одного з цих рівнів може негативним чином вплинути на інші. Отже, забезпечення їх розвитку в єдності сприяє реалізації інтересів і потреб особистості, суспільства і держави в цілому.

Підтримуємо позицію, що сфера забезпечення національної безпеки сучасної держави перебуває у стані стрімких та постійних змін і вона охоплює практично всі сторони життєдіяльності суспільства та функціонування держави. Цей стан має багато детермінант і потребує значної уваги та наукового аналізу [2, с. 263].

В світлі обраного Україною євроінтеграційного вектору розвитку та в контексті співробітництва нашої країни з Європейським Союзом (далі – ЄС) і його державами-членами в сфері простору свободи, безпеки та юстиції, зокрема, з такими європейськими органами і агенствами, як Європол, Євроюст, Європейське оборонне агенство, Європейське агенство по боротьбі з шахрайством та ін., проблема взаємовпливу національної безпеки та правового виховання набуває особливого значення.

Не можна не погодитися з думкою науковців, що якість правової вихованості громадян, їх здатність розбудовувати сучасну демократичну державу є одним з тих чинників, що безпосередньо впливає на розвиток країни [3, с. 31]. Для утвердження принципу верховенства права і розбудови правової держави, у тому числі забезпечення національної безпеки, важливим є розуміння і сприйняття даного принципу українським суспільством. Особливе значення в цій царині, як підкреслюють вчені, має достатньо високий рівень правового виховання суб'єктів влади, зокрема, державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування, адже від їх рішень залежать долі громадян, майбутнє суспільства [3, с. 32]. Як теорія, так і практика доводять нам, що правове виховання являє собою найважливіший соціальний інститут з формування правової культури в перехідному суспільстві. З цього приводу слід звернути увагу на позицію вчених, які вважають актуальними для України такі завдання у сфері правового виховання, а саме: проведення обґрунтованої державної правової політики і створення на її основі багатоступеневої системи правового виховання й освіти; популяризація правових знань (у тому числі через засоби масової інформації); пробудження інтересу до них у населення і підвищення їхньої доступності тощо [4, с. 133-155].

Загальновідомо, що такі завдання детерміновані суспільними потребами та інтересами, а також основними напрямками діяльності держави. Підписавши Угоду про асоціацію між Україною та ЄС, наша держава взяла на себе зобов'язання забезпечувати повагу спільних цінностей, таких, як демократія, повага до прав людини і основоположних свобод та верховенство права. Від їх дотримання залежатиме подальша політична асоціація та економічна інтеграція нашої держави з ЄС. Таким чином, цілі правового виховання в Україні безпосередньо пов'язані з розумінням громадянами європейських цінностей і їх дотриманням у правотворчій, правоохоронній та правозастосовчій діяльності.

Підводячи підсумки аналізу взаємовпливу національної безпеки та правового виховання слід зазначити, що це комплексна проблема, яка безпосередньо пов'язана з політикою держави і утвердженням в ній принципу верховенства права. Якщо останній стає визначальним, він задає темп у розвитку правового виховання, сприяє формуванню правової свідомості, правової культури, як наслідок, це гарантує підтримання правопорядку та забезпечує охорону безпеки – однієї з найвищих соціальних цінностей України.

Література:

1. Національна безпека України в етно-ментальному та міжнародному вимірах : монографія / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань, Ю. Ю. Калиновський, Н. І. Моїсеєва. – Харків : [б.в.], 2004. – 274 с.

2. Правові основи формування та функціонування органів державної влади у контексті євроінтеграції : монографія / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування, Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого ; за ред.: Ю. П. Битяк, О. Г. Данильян. – Харків : Право, 2010. – 384 с.
3. Данильян О.Г. Проблема взаємовпливу правового виховання і державотворчого процесу: українські реалії / О.Г. Данильян, О.В. Петришин // Вісник Академії правових наук України. – Харків : Право, 2010. – №1(60). – С. 28-38.
4. Правове виховання в сучасній Україні : монографія / Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого ; за ред.: В. Я. Тацій, А. П. Гетьман, О. Г. Данильян. – Харків : Право, 2010. – 368 с.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

Кафедра філософії

ФІЛОСОФІЯ І ПРАВО

Тези доповідей
XV Міжнародної наукової конференції
аспірантів та студентів
(23 травня 2019 року)

Харків
«Право»
2019

УДК 340.12

Ф56

Організаційний комітет:

Голова – А. П. Гетьман, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України, проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Члени: О. Г. Данильян, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії; С. Б. Жданенко, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії; І. І. Коваленко, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії; Г. В. Коваленко, кандидат юридичних наук, асистент кафедри філософії

Тези друкуються мовою авторів у авторській редакції

Філософія і право : тези доп. XV Міжнар. наук. конф. аспірантів та студентів (23 трав. 2019 р.). – Харків : Право, 2019. – 406 с.

ISBN 978-966-937-721-0

У пропонованій до уваги читачів збірці тез і повідомлень XV Міжнародної наукової конференції аспірантів та студентів «Філософія і право» висвітлюється широке коло як загальнофілософських проблем, так і різноманітних аспектів філософії права. Певна частина матеріалів конференції розвиває і поглиблює філософські уявлення у царині правової онтології, правової антропології, теорії правових цінностей, теорії пізнання права та інституційного виміру права. Деякі напрацювання містять спроби не тільки по-новому підійти до осмислення вже достатньо розробленої проблематики, а й виявляються кроком на шляху пізнання раніше не відрефлектованого шару правової реальності. У цьому сенсі зміст нижченаведених тез засвідчує зацікавленість майбутніх фахівців права у більш глибокому теоретичному освоєнні тих феноменів правової реальності, пізнання яких є умовою розв'язання нагальних практичних завдань правотворчого й правозастосовного характеру в контексті гідного виконання професійної місії у розбудові правової державності в Україні.

УДК 340.12

Адреса редакційної колегії:

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,
вул. Пушкінська, 77, Харків, 61024, Україна

© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2019
© Оформлення. Видавництво «Право», 2019

ISBN 978-966-937-721-0